

Anna Lindh: ruotsalainen Euroopan kehittäjä ja kansainvälinen vaikuttaja (1957–2003)

Anna Lindh toimi aktiivisesti politiikassa jo nuorena, ja hänestä tuli yksi Ruotsin vaikutusvaltaisimmista poliittisista hahmoista.

Vuonna 1957 syntynyt Lindh opiskeli Uppsalan yliopistossa, ja hänet valittiin Ruotsin valtiopäiville vuonna 1982. Ensimmäisen kerran hänet nimitettiin ministeriksi vuonna 1994, jolloin hänestä tuli ympäristöministeri. Myöhemmin hän sai tunnustusta ja kansainvälistä mainetta Ruotsin suorasanaisena ja asialleen omistautuneena ulkoministerinä.

Lindh toimi vankkumatta Euroopan kehityksen puolesta. Erityisen tunnetuksi hän tuli Ruotsin toimiessa EU:n puheenjohtajana vuonna 2001, jolloin hänen diplomatiansa auttoi välttämään sodan puhkeamisen entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa. Hän myös johti Ruotsin hallituksen kampanjaa euroon liittymisen puolesta vuonna 2003, mutta hänet murhattiin vain muutamaa päivää ennen kansanäänestystä.

Lapsuus ja nuoruus

Ylva Anna Maria Lindh syntyi 19.6.1957 Enskedessä Tukholman esikaupunkialueella. Hänen isänsä oli taiteilija ja äitinsä opettaja. Anna Lindhin poliittinen ura alkoi, kun hän 12-vuotiaana liittyi sosiaalidemokraattiseen nuorisoliikkeeseen. Jo 13-vuotiaana hänestä tuli paikallisosastonsa tiedottaja.

Opiskellessaan oikeustiedettä Uppsalan yliopistossa hän oli koko ajan myös aktiivisesti mukana politiikassa. Valmistuttuaan hän ehti työskennellä puoli vuotta käräjäoikeudessa ennen kuin hänet vuonna 1982 valittiin ensimmäisen kerran Ruotsin valtiopäiville sosiaalidemokraattisen puolueen kansanedustajaksi. Kaksi vuotta myöhemmin hänestä tuli Ruotsin sosiaalidemokraattisten nuorten ensimmäinen naispuolinen puheenjohtaja.

Vuosina 1991–1994 hän toimi kulttuurista vastaavana Tukholman kunnan neuvoksena. Ympäristöministeriksi hänet nimitettiin

vuonna 1994. Ympäristöministerinä hän alkoi tulla tunnetuksi myös kansainvälisissä piireissä Ruotsin ulkopuolella. Hän oli peloton aktivisti, joka kritisoi monia kansainvälisiä yrityksiä niiden ympäristötoimista.

Kansainvälinen toiminta

Anna Lindh oli nouseva tähti Ruotsin politiikassa, kun hänet nimitettiin ulkoministeriksi Göran Perssonin hallitukseen vuonna 1998. Hän sai medialta lempinimen ”Perssonin perintöprinsessa”, sillä yleisesti oletettiin, että pääministeri Persson näki hänessä seuraajansa sekä sosiaalidemokraattisen puolueen että lopulta myös koko maan johtoon.

Anna Lindhillä oli maine suorasukaisena henkilönä, joka avoimesti arvosteli myös Ruotsin liittolaismaita erityisesti, jos kyse oli ihmisoikeuksien loukkaamisesta. Moskovassa vieraillessaan hän kritisoi Venäjän toimia Tšetšeniassa, ja samoin hän vastusti

kiihkeästi Israelin pääministeri Ariel Sharonin toimia palestiinalaisia vastaan ja kannatti kahden valtion mallia alueelle.

Hän luonnehti Irakin vastaiseen sotaan ryhtynyttä presidentti George W. Bushia yksinäiseksi ratsastajaksi ja vastusti Irakin sotaa sillä perusteella, että YK ei ollut oikeuttanut voimankäyttöä siellä. Washingtonissa vieraillessaan Lindh myös arvosteli ankarasti tapaa, jolla Yhdysvallat kohteli vankeja Guantanamo Bayn vankileirillä.

”Ihmisen voi tappaa, aatteita ei.”

*Anna Lindh muistopuheessaan Olof Palmén hautajaisissa
15.3.1986*

Kampanja euron puolesta

Anna Lindhin varsinainen poliittinen intohimo oli Euroopan kehitys. Hän toi ruotsalaista näkökulmaa EU-politiikkaan, kun hän Ruotsin EU-puheenjohtajakaudella vuonna 2001 johti EU:n ulkoministerien kokouksia. Kun entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia (nykyinen Pohjois-Makedonia) oli ajautumassa konfliktiin vuonna 2001, Lindh toimi EU:n pääedustajana. Hän oli keskeisessä asemassa siinä, että EU-maiden yleensä toisistaan hyvinkin poikkeavat ulkopoliittiset toimet saatiin yhdenmukaistettua ja avoimen sodan uhka yhdessä torjutuksi.

Lindh oli koko uransa ajan vankkumattoman Eurooppa-mielinen silloinkin kun yleinen ilmapiiri Ruotsissa saattoi olla EU-skeptinen. Kun Ruotsi valmistautui syyskuussa 2003 äänestämään euron käyttöönotosta, Lindh oli kyllä-puolen johtava hahmo. Lindh kampanjoi euron käyttöönoton puolesta lähes kokopäiväisesti, piti kiihkeitä puheita ja suostutteli jopa Kreikan ulkoministerin Georgios Papandreoun ja Saksan ulkoministerin Joschka Fischerin tulemaan Ruotsiin tukemaan kyllä-kampanjaa.

Traaginen kuolema

Anna Lindh kuoli traagisesti syyskuussa 2003. Häntä puukotettiin aivan yllättäen, kun hän oli ostoksilla tukholmalaisessa tavaratalossa. Seuraavana päivänä hänen olisi ollut määrä osallistua televisioväittelyyn euro-äänestyksestä, joka oli vain kolmen päivän kuluttua. Anna Lindh menehtyi vammoihinsa 11.9.2003, päivä puukotuksen jälkeen.

Ruotsin kansanäänestyksessä 55,9 prosenttia äänestäneistä vastusti euron käyttöönottoa ja 42,0 prosenttia kannatti sitä, joten Ruotsi hylkäsi euron.

Anna Lindhin perintö elää edelleen hänen muistokseen perustettujen hankkeiden ja ohjelmien kautta. Esimerkiksi Anna Lindhin Euro Välimeri-kulttuurisäätiö edistää kulttuurien välistä vuoropuhelua Välimeren alueella. Anna Lindh -palkinto puolestaan myönnetään vuosittain henkilölle tai organisaatiolle, jolla on ”rohkeutta taistella välinpitämättömyyttä, ennakkoluuloja, sortoa ja epäoikeudenmukaisuutta vastaan sekä edistää hyviä ja ihmisoikeuksia kunnioittavia elinoloja kaikille ihmisille”. Palkinnon ovat saaneet esimerkiksi yhdysvaltalainen poliitikko ja diplomaatti Madeleine Albright sekä turkkilainen ihmisoikeusjuristi Eren Keskin, joka työskentelee erityisesti seksuaalivähemmistöjen (LGBT+), naisten ja pakolaisten oikeuksien puolesta.